

UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA

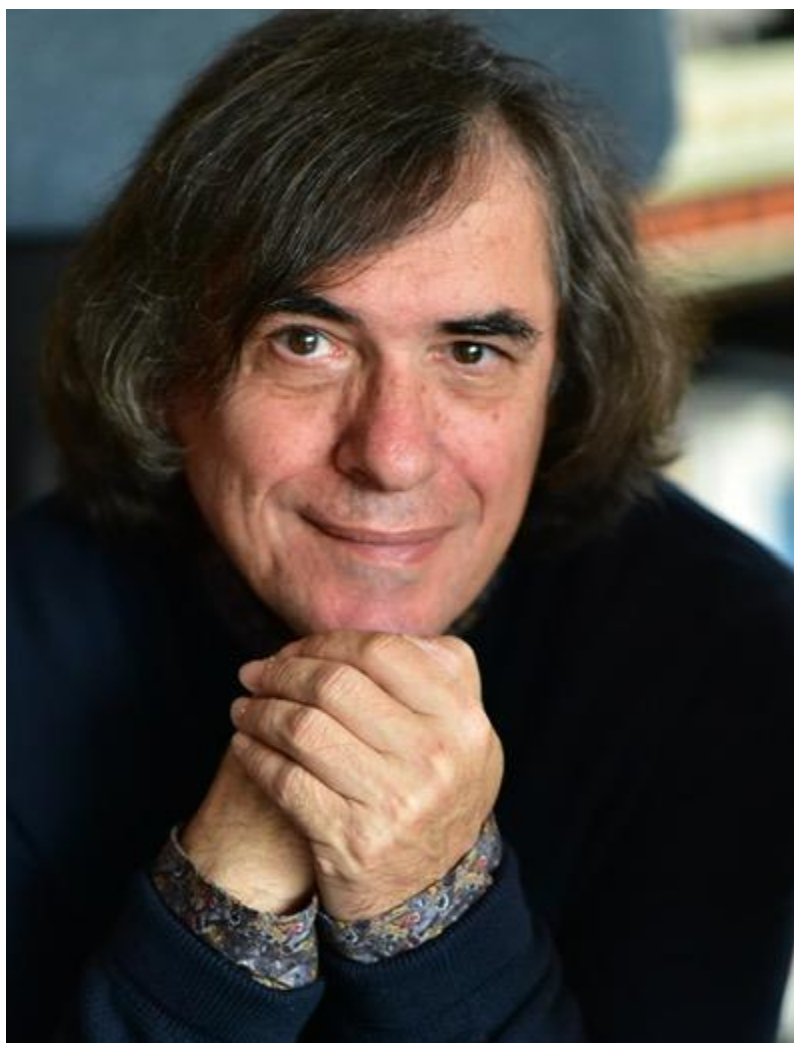
DOCTOR HONORIS CAUSA

LITTERARUM HUMANIORUM

Prof. Univ. Dr. Emerit

MIRCEA CĂRTĂRESCU

Scriitor



Timișoara, 2024

Cuvânt
la deschiderea ceremoniei de acordare a titlului de
DOCTOR HONORIS CAUSA LITTERARUM HUMANIORUM
al Universității de Vest din Timișoara
domnului
MIRCEA CĂRTĂRESCU

*Domnule Mircea Cărtărescu,
Stimați membri ai comunității academice din Universitatea de Vest din Timișoara,
Distinși invitați,
Dragi studenți,
Onorat auditoriu,
Doamnelor și domnilor,*

Încă nu s-au stins, în aceste zile, ecourile celui mai efervescent an, 2023, anul Timișoarei Capitală Europeană a Culturii, în care Universitatea de Vest a avut o contribuție esențială. Programul său devenit brand, La UVT Cultura este capitală, a adus – și continuă să aducă – cele mai importante nume ale culturii române, personalități care au jucat un rol important în cristalizarea societății contemporane. În anul 2023, de asemenea, Universitatea de Vest a creat un alt proiect academic major, în și pentru comunitate, Nobel @ UVT.

Astăzi onorăm un nume care aparține, firesc și plenar, ambelor proiecte menționate mai sus – Mircea Cărtărescu. Pe de-o parte, profesorul universitar și scriitorul Mircea Cărtărescu este o personalitate de prim rang a culturii române, cu o deschidere amplă și generoasă nu doar spre comunitatea intelectuală și academică, ci și spre publicul larg din orașul nostru. Astfel, numele lui figurează la loc de cinste în lista personalităților care și-au adus contribuția la promovarea culturii române spre comunitate. Pe de altă parte, Mircea Cărtărescu ar fi candidatul ideal pentru Nobel @ UVT, el fiind numele românesc cel mai frecvent menționat pentru nominalizare la Premiul Nobel pentru Literatură, propus oficial, în mai multe rânduri, de Uniunea Scriitorilor din România.

Opera sa, care însumează peste 30 de romane, dar și poezie, eseu și cronică, fascinează și intrigă în același timp, nu doar cititorii români, ci și un public internațional numeros, familiarizat cu scriitura lui Mircea Cărtărescu prin intermediul traducerilor în nu mai puțin de 23 de limbi, dintre care menționăm engleza, italiana, franceza, spaniola, neerlandeza, poloneza, suedeza, bulgara, maghiara etc. Proza cărtăresciană se distinge, încă de la debutul său din anul 1980, prin nota aparte, care i-a făcut pe critici s-o asemene experimentărilor moderniste ale lui James Joyce, realismului magic al lui Gabriel Garcia Marquez ori complexității stilistice a lui Thomas Pynchon. Romanele sale sunt erudite, intertextuale, adesea plasate într-un dialog dens cu cărți de căpătâi ale omenirii, construind mitologii, dar, în același timp, deschizându-se spre imaginarul de tip *fantasy*.

Cărtărescu experimentează cu narațiunea, cu planurile temporale, dar și cu stilul și limbajul. Limba română folosită de Cărtărescu este de o plasticitate uimitoare, dând lucrurilor și personajelor densitate, culoare și emoție. Trilogia *Orbitor* și amplul *Solenoid* sunt romane ale căutărilor înalte, de un intelectualism pur, care, așa cum scria Vasile Popovici, nu doar că operează o deschidere, dar ne oferă dintr-o dată totul: Omul, cu toate dimensiunile sale, cu fiziologicul, cu raționalul și iraționalul, omul conectat la toate aparatele universului, omul total. Romanul său recent *Theodoros*, pe de altă parte, se poate alinia și culturii pop, rezonând cu publicul tânăr, dornic de senzational și evadare în fantastic, plasându-se la răscrucea dintre istorie și oniric.

Pentru realizările sale literare ieșite din comun, dar și pentru contribuțiile sale importante la coagularea unui discurs teoretic al postmodernismului românesc, Mircea Cărtărescu a fost distins cu numeroase premii la nivel național și internațional – premii ale Uniunii Scriitorilor din România, premii internaționale de literatură, premii ale unor târguri internaționale de carte, distincții, dintre care amintim doar câteva: Premiul Thomas Mann, Premiul de Stat al Austriei, Premiul Formentor, Premiul internațional de literatură al orașului Berlin și Premiul orașului Leipzig pentru înțelegere europeană, Ordinul Național Serviciul Credincios, în grad de Comandor, pentru realizări artistice remarcabile și pentru promovarea culturii, precum și Ordinul Meritul Național în grad de Mare Ofițer, acordat de Președintele României.

Prin personalitatea sa marcantă, prin rolul major jucat în cultura română actuală, Mircea Cărtărescu răspunde unui deziderat asumat de Universitatea de Vest din Timișoara, de a forma caracterele tinerei generații. Cinstindu-l azi pe scriitorul și profesorul Mircea Cărtărescu, UVT își reafirmă una din valorile sale fundamentale – aceea de a oferi studenților modele demne de urmat, prin recunoașterea reperelor adevărate, menite să le consolideze profilul intelectual și moral.

Stimate Domnule Mircea Cărtărescu,

Suntem onorați de prezența Domniei Voastre la Timișoara și de intrarea în rândurile comunității noastre academice. Prin acordarea titlului de **Doctor Honoris Causa Litterarum Humaniorum**, Universitatea de Vest din Timișoara vă mulțumește pentru că ne învățați să visăm frumos și înalt. Vă urăm sănătate și putere de muncă și vă dorim să continuați, cu aceeași dăruire, pasionanta dumneavoastră activitate.

Prof. univ. dr. Marilen-Gabriel Pirtea



Rectorul Universității de Vest din Timișoara

LAUDATIO
în onoarea
domnului MIRCEA CĂRTĂRESCU
cu ocazia acordării titlului de
DOCTOR HONORIS CAUSA LITTERARUM HUMANIORUM
al Universității de Vest din Timișoara

Literatura, artă a cuvântului prin definiție, cunoaște creatori de mare anvergură care s-au manifestat în diverse genuri, de la poezie, proză scurtă și roman până la eseistică, publicistică ori dramaturgie. Profesioniști ai scrisului, exploratori profunzi ai societății și ai sufletului uman, ei captivează, cutremură și cuceresc generații întregi de cititori cu operele lor. Rare sunt însă cazurile în care acești artiști, scriitorii, ating excelența în mai multe genuri, deși mulți dintre ei sunt însuflețiți de aspirația de a cuprinde totul, de a scrie *totul*, de a epuiza toate resursele scrisului.

În această zi și în acest cadru festiv îl onorăm pe unul dintre acești artiști ai cuvântului, care și-a lăsat amprenta profund – poate cel mai profund – în literatura română din ultima jumătate de secol. În același timp, îl onorăm pe unul dintre membrii prestigioși ai lumii academice românești, profesor la Facultatea de Litere din cadrul Universității din București. Este vorba despre Mircea Cărtărescu, a cărui operă iradiază și fascinează cititori din toate generațiile nu doar în România, ci și mult în afara granițelor ei, până la țări și cititori din cele mai îndepărtate locuri ale planetei.

Ne-am putea întreba, pe o notă pedantă: despre care Mircea Cărtărescu este vorba aici? Mircea Cărtărescu poetul? Prozatorul? Profesorul universitar? Eseistul? Criticul, autorul fundamentalei lucrări *Postmodernismul românesc*, care rămâne și azi studiul de referință la tema definită concis în titlul citat? Iar răspunsul simplu ar fi: despre toți și despre același, în devenirea lor, a lui. Despre scriitorul Cărtărescu, înțeles ca om care scrie, care își trăiește destinul de scriitor, asumat fără rest, ca o condiție fundamentală a existenței sale, ca rost al unei vieți dedicate acestei arte. Despre cel care mărturisea în 2018, la Buenos Aires, în discursul de acceptare a prestigiosului premiu literar Formentor de las Letras: „Eu sunt un om care scrie, să scriu într-o definiție mea. Aș continua să scriu și dacă n-ar mai exista nimeni care să știe să citească, ba chiar și dac-aș rămâne ultimul om din lume. Scrisul e un organ vital al corpului meu, o funcție vitală a lui“.

În universul elaborat, tentacular, multiform al scrierilor lui Cărtărescu, cartea apare obsedant, imagine și ilustrare a lumii, născută din creierul creator ce aspiră să fie Totul, să cuprindă Totul. Cărțile, scrisul și cititul circumscriu un univers individual care aspiră demiurgic să dubleze, să includă și să multiplice întreaga lume: nu doar lumea reală, ci și lumea visului și a fantasmelor, lumile scrise, imaginate și imaginare, care proliferază, crescând una din alta în creațiile lui.

N-am inclus întâmplător cititul printre atributele creatoare ale lui Mircea Cărtărescu. Scrisul și cititul se nasc unul din altul, astfel că în cazul lui tiparul intertextual al versurilor sale, livrescul asumat – adesea ironic –, o trăsătură considerată în general comună așa-numitei generații optzeciste și Cenușăcărului de Luni, își are originea mai degrabă într-o asimilare nesățioasă a substanței cărților

citite. Din aceste cărți, topite într-o crisalidă personală, s-au țesut apoi versuri precum cele din volumele *Faruri*, *vitrine*, *fotografii* din 1980, *Poeme de amor* din 1983 sau *Totul* din 1985, dar mai ales din genialoidul și irepetabilul poem epic *Levantul*, apărut în 1990. Acest tip de lectură devoratoare și integratoare l-a transformat pe adolescentul bucureștean care, după propria mărturisire, citea câte opt ore pe zi, fără răgaz, într-un depozitar al Literaturii (cu majusculă), într-un bibliotecar ce-și alimentează singurul cititor, pe sine însuși. „Pe-atunci credeam sincer că toate cărțile erau scrise numai pentru mine“, spunea Cărtărescu în 2018 la Lübeck, în discursul de acceptare a premiului Thomas Mann. „Fiecare autor își compusese operele avându-mă în vedere ca unic cititor al lui.“

În 1976 acest cititor adolescent, absolvent al liceului bucureștean „Dimitrie Cantemir“, devine student al Facultății de Litere (pe atunci Filologie). În anii studenției începe să scrie intens poezie și proză. Frecventează cenaclul Junimea, condus de profesorul Ovid. S. Crohmălniceanu, și Cenaclul de Luni, coordonat de profesorul Nicolae Manolescu. Se remarcă rapid între colegii săi de generație și de cenaclu, la rândul lor poeți sau prozatori remarcabili, viitori reprezentanți din linia întâi ai noii generații scriitoricești. La Cenaclul de Luni, spațiu dominat de poezie, își face debutul cu lectura unui poem intitulat „Căderea“, lung de peste treizeci de pagini, punând la încercare răbdarea colegilor de cenaclu, într-un pariu riscant pe care îl câștigă fără probleme. Prin anvergura, îndrăzneala, originalitatea și complexitatea sa, poemul atrage atenția tuturor celor de față, inclusiv a lui Nicolae Manolescu, care își va aminti în prefața antologiei lirice *Aer cu diamante* din 1983: „Mircea Cărtărescu a citit într-o seară de cenaclu un lung poem ce semăna cu un vârtej aiuritor de cuvinte. Nu îl mai văzusem pe poet, deși un început de glorie îi preceda sosirea. Recitit, poemul se dovedește excepțional“.

Peste ani, împletind încă o dată biograful cu ficționalul – și tot într-un *grand geste* provocator –, Cărtărescu va scrie povestea antifactuală a unui *alter ego* care eșuează lamentabil cu prima lectură a poemului „Căderea“, în același cenaclu. După eșec, după căderea „Căderii“, protagonistul, dublu ficțional al autorului, renunță la poezie și parcurge un alt traseu existențial. Astfel se deschide dinaintea cititorului un univers fantastic, tulburător, cunoscut și necunoscut, cu imagini și tablouri copleșitoare, un univers atât de specific și de familiar în strănietatea lui, încât nu l-am putea numi altfel decât „cărtărescian“. Este universul din romanul *Solenoid*, apărut în anul 2015, după decenii, după o revoluție, o răsturnare de regim și o transformare radicală a lumii în care trăim. *Solenoid* clădește, într-un demers paradoxal, arhitectura unui destin și a unei lumi grandioase, vizionar-mistice, fantastice, întemeiată pe o ratare a celui care în viața reală, prin reușita sa, face posibilă existența ficțională a lumii imaginate. *Solenoid* e, dincolo de valoarea sa literară, și o mărturie a viziunii cărtăresciene, în care imaginarul, literarul, biograful și oniricul se împletesc, se influențează, se deformează reciproc, creând o operă de o incontestabilă originalitate, unică în literatura română din ultimele decenii.

Originalitatea și forța vizionar-imaginativă a scriitorului, aviditatea cu care, prin scris, încearcă să cuprindă totul în propriul creier, să refacă totul în propriul creier – universul, literatura, viața – se remarcă încă de la început, de la primele cărți de poezie. Primul său volum personal, *Faruri*, *vitrine*, *fotografii*, primește premiul Uniunii Scriitorilor pentru debut în anul 1980. În 1983, odată cu apariția celui de-al doilea volum, *Poeme de amor*, Cărtărescu mai publică, alături de trei colegi de generație și cenaclu, Traian T. Coșovei, Florin Iaru și Ion Stratan, sus-pomenita antologie *Aer cu diamante*, percepută ca un manifest al unei noi generații și al unei noi orientări în lirica autohtonă. În

scurta prefață a volumului, scrisă de Nicolae Manolescu, Cărtărescu este caracterizat cu entuziasm și, am zice, cu precizie: „De la Nichita Stănescu, nici un poet nu este mai modern în limbaj decât Cărtărescu: rezervele, depozitele tradiționale de cuvinte poetice sunt înlocuite de altele, noi, din domeniul tehnicii și al științelor exacte. Imaginația lexicală este la Cărtărescu nesfârșită“. După un sfert de secol, în 2008, de data asta în *Istoria critică a literaturii române*, Manolescu își menține evaluarea, sintetizând retrospectiv – „De la tânărul Nichita Stănescu, nici un poet nu a mai dat o impresie la fel de amețitoare că reconstruiește prin cuvintele sale lumea“. Apoi criticul încheie caracterizând volumul *Faruri, vitrine, fotografii* drept „cel mai strălucit debut din poezia postbelică“.

Astăzi, deși cota valorică a volumelor sale lirice de început este în continuare înaltă, poetul Mircea Cărtărescu a fost umbrat în mare măsură de prozatorul Mircea Cărtărescu. Prin urmare, pentru o mai bună judecată critică, printr-o punere în context istoric, amintim că în faimoasa *Istorie tragică & grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, prima istorie literară dedicată generației optzeciste, consistentul capitol dedicat poeziei începe cu Mircea Cărtărescu. Despre el autorul *Istoriei...*, Radu G. Țeposu, scrie: „Tot ce postmodernismul a putut da mai coerent și mai bine articulat în poezie, la noi, aflăm în lirica lui Mircea Cărtărescu. Versurile acestuia conțin, deopotrivă, și o viziune asupra existenței, dar și una asupra literaturii; și o imagine asupra creației, dar și una asupra sensibilității. Simultaneitatea registrelor este desăvârșită și, oricât am încerca să izolăm un palier sau altul din arhitectura aceasta aproape halucinantă, detaliul va răsfrânge asupra ansamblului“. Continuând cu analiza unor trăsături specifice liricii cărtăresciene, precum viziunea holografică, polimorfismul, proteismul, minuția hiperrealistă sau percepția delirantă, Țeposu ne-ar putea da impresia azi, la relectură, că vorbește la fel de bine și despre proza acestuia, despre viitoarele sale romane de mare respirație. Și nici nu ne-am înșela prea mult, căci există o continuitate subterană între toate scrierile lui Cărtărescu, ceva ce le leagă într-un text aspirând să devină Textul sau chiar *Totul*, asemeni titlului doar pe jumătate ironic al volumului său de versuri din 1985. Dar, revenind la realitate, nu uităm că această evaluare superlativă a lui Radu Țeposu, în care criticul îl plasează pe Mircea Cărtărescu în fruntea generației poetice optzeciste, este scrisă în a doua jumătate a anilor 1980, raportându-se doar la primele sale volume de versuri. Volumul de proză *Visul* nu apăruse încă. Nu apăruse nici poemul epic *Levantul*, cu care scriitorul marchează apogeul postmodernismului românesc, depășindu-l, și care – singur – e suficient ca să dezvăluie un scriitor de mare anvergură, din categoria celor mari. Căci *Levantul*, scris în anii 1980, dar publicat abia după căderea regimului comunist, va rămâne cu certitudine o bornă, un reper în istoria literaturii române.

Debutul în volum al poetului, cu *Faruri, vitrine, fotografii*, coincide cu terminarea facultății: anul 1980, când Cărtărescu își susține licența cu o teză despre Eminescu, publicată mai târziu, în 1992, cu titlul *Visul chimeric*. E ușor de observat că, deși am putea vorbi aici – folosind sintagma criticului american Harold Bloom – de o anxietate a influenței, tema asupra căreia se concentrează tânărul absolvent de Litere este, selectiv, una specifică sieși, una recurentă și marcantă în creația lui ulterioară. Apoi, după absolvire, Cărtărescu devine profesor la o școală generală de cartier din București, unde va rămâne până la căderea regimului comunist.

În acești ani lucrează la marele său poem epic, epopeea antiepopă *Levantul*, scrisă între decembrie 1986 și martie 1989. De publicat îl va publica abia în 1990. Reușește să publice însă în 1989 primul volum de proză important, *Visul*, iar reeditarea lui în forma originală, fără mutilările cenzurii comuniste, va apărea în 1993, cu titlul *Nostalgia* – azi o carte reper pentru literatura română

și pentru universul ficțional al lui Mircea Cărtărescu. Dar chiar și în versiunea cenzurată, volumul a fost unanim elogiat, fiind recompensat cu Premiul Academiei Române. Varianta întregită post-revoluție a ajuns până în prezent la peste șaiszeci de ediții, dintre care majoritatea în traduceri apărute pe tot globul. Și nici nu e de mirare, căci *Visul/Nostalgia* scoate la iveală un nou Cărtărescu – prozatorul cu un univers imaginar personal original, straniu și în același timp familiar, ce se va dezvolta ulterior, luând forme halucinante, în romanele de după 1990. Lumea copilăriei urbane comuniste, arcașele unui București ascuns, misterios, cu personaje memorabile precum Mendebilul, fibrele de fantastic și chiar *science fiction* întrețesute în narațiune, plonjonul oniric – toată această lume cărtăresciană (marcă înregistrată, am zice) se desface dinaintea cititorului cu o forță și un farmec narativ inedite.

După Revoluția din Decembrie 1989, atunci când poetul și prozatorul deja consacrat Mircea Cărtărescu publică *Levantul*, surprinzătoarea sa epopee în vers eminescian și limbaj bolintinean, apariția ei bulversează, impresionează și, uneori, nedumerește. Căci *Levantul* e altceva decât poezia cărtăresciană, e altceva decât prozele din *Visul*, fără a fi mai puțin cărtărescian. S-a spus despre acest poem epic că e o rescriere în cheie postmodernistă a istoriei poeziei autohtone, ceea ce e parțial adevărat. S-a mai spus că este un autentic manual al postmodernismului, care îi exploatează într-o cheie proprie, extrem-originală, tehnicile și codurile de lectură, un fel de comedie a literaturii și a lecturii, ceea ce e, iarăși, parțial adevărat. Dar miza *Levantului* e mult mai mare și complexitatea acestei cărți s-a vădit în timp, odată cu fascinația persistentă pe care o exercită.

Poate ar merita, în acest context, să amintim o istorioară preluată din volumul criticului Cosmin Ciotloș *Cenacul de Luni. Viața și opera*, apărut în 2021. La finele anilor 1970 un profesor de la Facultatea de Litere din București și-a supus studenții – printre care se număra și Mircea Cărtărescu – unui experiment inedit, provocându-i să recunoască un șir de poeți români nu după versurile lor, ci după ritmul unor poezii ale acestora, ritm bătut sacadat în catedră. „La Alecsandri, Bolintineanu sau Eminescu, exercițiul mergea repede“, scrie Cosmin Ciotloș. „Apoi însă, înaintând spre moderniști, mult mai puțin aritmetici în dozajul cadențelor, totul se complica. Nu și pentru Mircea Cărtărescu, cel care părea să se detașeze în câștigător, răspunzând corect de fiecare dată“. Într-un final, ca ultimă probă, menită să-l descurajeze, poate, pe intuitivul student, profesorul țacăne în catedră „o linie melodică dificilă, contorsionată, surprinzătoare, «asemeni unei inimi de muribund sau, dimpotrivă, de dansator». Câteva secunde, asistența a înghețat, în așteptarea unei reacții. Care a sosit prompt: era Ilarie Voronca. Cu tot statutul lui discret între interbelici, cu tot *soundul* lui atipic și fără aportul vreunei imagini [...], timidul *prodigy* din anul al doilea al Literelor îl identificase“.

Anecdota menționată ilustrează foarte bine legătura aproape simbiotică între scriitorul Cărtărescu și predecesorii săi, precum și abilitatea sa de a-i asimila și integra în propriul univers creativ. După cum nota concis Cosmin Ciotloș într-un comentariu la epopeea amintită, recontextualizând o comparație deja familiară: „Dacă Nichita Stănescu se declara poliglot în limba română, Cărtărescu e, pe-aproape, poliglot în literatura română. Căreia îi cunoaște toate tipicurile, inclusiv numeroasele abateri“. Așa e, poate, mai ușor de înțeles și unicitatea *Levantului* în literatura noastră. Aici nu Mircea Cărtărescu este postmodern, ci postmodernismul devine cărtărescian, iar epopeea sa reprezintă o reconstruire foarte personală a întregului univers al poeziei românești – și nu doar al poeziei – și nu doar românești –, pusă în scenă (la propriu) de un autor care cunoaște cel mai bine atât mecanismele și resorturile artistice ale literaturii, cu sonoritățile și mizele și temele ei, cât și

tehnicile constructive și deconstructive ale textului. Iar fabulosul său poem epic reprezintă, cum spune același Cosmin Ciotloș, „oricât de necritic ar suna, frumusețea întâlnirii dintre literatura română (dar nu numai) și un mare scriitor care a citit-o integral“.

Premiul acordat de Uniunea Scriitorilor *Levantului* în 1990 vine firesc, așa cum firească este și integrarea autorului în învățământul universitar imediat după revoluție: în 1991, în urma unui concurs, Mircea Cărtărescu devine asistent la Facultatea de Litere din București. Într-o societate deschisă, cu toate poticnirile ei, cariera sa de scriitor va lua avânt, dublată de una de profesor universitar, cu un dinamism similar. În 1993, cum am spus, publică *Nostalgia*, iar în 1994 *Travesti*, un roman ce abordează tema dublului, a androgenului, premiat atât de Uniunea Scriitorilor, cât și de Asociația Scriitorilor Profesioniști din România. Cărțile încep să i se traducă în străinătate, iar în 1996 publică primul volum al trilogiei *Orbitor – Aripa stângă*, un roman-lume constituit din o suită de lumi fractalice, unde se îmbină istoria personală cu istoria României și a lumii, micro- și macrouniversul, realismul și fantasticul, și se desfășoară istorii și trăiri circumscriind spațiul copilăriei, Bucureștiul urban, vizibil și ascuns, lumile fantastice și onirice ale conștiinței și inconștientului individual, într-o vâltoare de evenimente și planuri îmbinate, înțesată de simboluri și arcanе personale. Trilogia *Orbitor*, ale cărei părți ulterioare, *Corpul* și *Aripa dreaptă*, sunt publicate în 2002 și 2007, este cartea cea mai personală, probabil cea mai cunoscută și, deocamdată, cea mai tradusă a lui Mircea Cărtărescu. „Cartea vieții mele“, cum o numește însuși autorul, *Orbitor* e, alături de *Solenoid*, pereche și fațetă alternativă a trilogiei, cea mai bună ilustrare în plan ficțional a dezideratului anunțat încă de la primul volum de proză, în povestirea *REM*: „Visez la un creator care, prin arta lui, să ajungă cu-adevărat să influențeze viața oamenilor, a tuturor oamenilor, și apoi viața întregului univers, până la stelele cele mai îndepărtate, până la capătul spațiului și al timpului. Iar apoi să se substituie universului, să devină el însuși Lumea. Numai așa cred că un om, un artist, și-ar putea îndeplini menirea“.

Diversitatea creației lui Mircea Cărtărescu e greu de prins în câteva cuvinte. De-a lungul anilor el a publicat volume de proză și de poezie, câteva cărți de eseistică scilicet, cum ar fi *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli* (2002), *De ce iubim femeile* (2004), *Baroane!* (2005), *Ochiul căprui al dragostei noastre* (2012), *Peisaj după isterie* (2017), *Creionul de tâmplărie* (2020), evocare a unor scriitori și medii literare, precum și o meditație asupra scrisului. Dar și un remarcabil volum pentru copii, adolescenți și cititori rafinați, intitulat *Enciclopedia zmeilor* (2005) – dar și patru volume de jurnal, ce acoperă perioada 1990-2017 și completează portretul unui „om care scrie“. Volumele sale eseistice au stârnit polemici și reacții de toate genurile, adesea chiar violente, mai ales în sîajul textelor în care Cărtărescu își exprimă opiniile asupra peisajului socio-politic contemporan. Trebuie spus însă că scriitorul, asumându-și nu o dată riscul de a cădea victimă oprobriului public, și-a menținut permanent verticalitatea, iar luările sale de poziție și-au dovedit, odată cu trecerea timpului, validitatea și moralitatea intrinsecă.

Nu vom uita să spunem aici, în acest spațiu academic, că, în postura sa de profesor universitar, Mircea Cărtărescu a reprezentat o sursă de inspirație și admirație pentru zeci de generații de studenți. Sintagma – altfel clișeistică – are în cazul de față o deplină acoperire. Pe lângă activitatea de profesor, în anii 1990 fostul cenaclis de Luni și de la Junimea va deveni el însuși coordonator al unui cenaclu al facultății, numit simplu Litere. Azi mulți dintre foștii săi studenți sunt ei înșiși cadre universitare (în România sau în străinătate), critici literari, editori de carte, traducători, oameni ai Literelor, iar printre membrii de odinioară ai cenaclului Litere se numără scriitori din prima linie a literaturii

române contemporane, fie că sunt etichetați drept nouăzeciști, douămiiști sau fracturiști. A realizat împreună cu aceștia câteva antologii de proză și de poezie, iar unii i-au rămas discipoli și i-au devenit prieteni. Între timp, despre opera lui s-au scris numeroase lucrări, teze de licență ori de doctorat și mai multe studii monografice.

În fine, n-am putea încheia fără a pomeni circulația internațională a scrierilor lui Mircea Cărtărescu. Ezităm să înșirăm aici o listă, fie și selectivă, a volumelor sale traduse în afara granițelor, fiindcă ea s-ar transforma într-un fel de litanie: începând din 1992 și până în prezent, cărțile sale au apărut în zeci de țări și în zeci de limbi, într-un ritm din ce în ce mai accelerat odată cu tot mai ampla recunoaștere a valorii lor. Astăzi Mircea Cărtărescu este, probabil, cel mai tradus scriitor român – în engleză, germană, franceză, spaniolă, italiană, portugheză, maghiară, suedeză, polonă, norvegiană etc. – și are un public larg din cel mai divers, care îl citește în alte limbi decât româna. Sintetizând, trei lucruri relevante s-ar putea spune aici. Mai întâi, că este un scriitor ale cărui volume recente stârnesc interesul editurilor din străinătate și sunt traduse imediat după apariția lor în română. În al doilea rând, că, în cazul lui, avem de-a face cu un autor care, cantitativ, are un public mai numeros în străinătate decât în România – asta nu pentru că aici ar fi un scriitor ignorat, ci pentru că este unul dintre acei autori europeni importanți, intrați în circuitul internațional, fiind apreciat, recunoscut și citit în mai multe țări, în mai multe limbi, de mai multe generații.

În al treilea rând, e cunoscut faptul că, odată ce scrierile lui Mircea Cărtărescu au început să se bucure de o largă circulație în traducere, au atras nu doar interesul și aprecierile cititorilor, ci și ale criticilor specializați. Prin urmare, traducerile din cărțile sale, recenzate adesea elogios în presa străină, au fost răsplătite de-a lungul anilor cu numeroase premii, din care amintim aici doar câteva: premiul literar „Giuseppe Acerbi” (2005), Premiul Internațional pentru Literatură „Haus der Kulturen der Welt” (Berlin, 2012), premiul Spycher (2013, Elveția), Marele Premiu la Festivalul Internațional de Poezie de la Novi Sad (2013), premiul de stat al Austriei pentru literatură europeană (2015), premiul Târgului de Carte de la Leipzig pentru romanul *Orbitor* (2015), premiul „Gregor von Rezzori” pentru *Orbitor. Corpul* (Florența, 2016), premiul „Thomas Mann” și premiul Formentor de las Letras (2018), premiul FIL pentru literatura scrisă în limbi romanice (2022, Guadalajara). Mai recent, în 2023 romanul *Solenoid*, tradus de Sean Cotter la editura Deep Vellum din Statele Unite, a fost recompensat cu premiul *Los Angeles Times* pentru proză. Succesul mondial al scrierilor sale este o dovadă a relevanței unui scriitor și a unei opere ce reușesc să pătrundă în profunzimile tulburătoare ale ființei umane și să rezoneze, pe multiple paliere, cu cititori de pe tot globul, cu ceea ce este esențial uman în fiecare dintre noi.

În volumul *Creionul de tâmplărie* Mircea Cărtărescu reproduce de câteva ori o declarație preluată dintr-o scrisoare adresată de Franz Kafka logodnicei sale Felice Bauer: „În definitiv, eu nu sunt nimic altceva decât literatură”. O reproduce pentru că i se potrivește – iar opera lui, de la primele volume de poezie până la romane și la jurnalele personale publicate în ultimele decenii, o dovedește. O dovedește încă o dată și o notație concisă din *Jurnalul* său din 1 ianuarie 1991, care dezvăluie retrospectiv măcar o părțică din acel mecanism creator care nu-și încetează nici o clipă palpitul: „Două proiecte (de care n-am să mă apuc niciodată): o carte făcută și prezentată ca un almanah sau o colecție de reviste [...] și povestea acelui aventurier, Teodoros, care ajunge regele Abisiniei (sau așa ceva) din Ion Ghica”. La peste trei decenii după această însemnare, adică în 2022, scriitorul va publica exact romanul al cărui **GERMENE** narativ îi încolțise în minte la doar un an după revoluție. Ulterior

Theodoros a fost distins cu premiul pentru proză al revistei *Observator cultural* și premiul Radio România Cultural, este pe cale să apară în traducere în italiană, germană, franceză și spaniolă, urmând ca în 2025 sau 2026 să fie publicate și edițiile în suedeză și engleză.

„Nu-mi schimb eu fazele propriei mele luni, nici nu-mi strălucesc eu propriul meu soare“, scrie Mircea Cărtărescu, ca un fel de motto, pe prima pagină a volumului *Creionul de tâmplărie*. „Altcineva o face pentru mine. La fel, *nu-mi scriu eu cărțile: ele cresc din mine* cum crește cochilia din trupul melcului. Eu doar încerc să-nțeleg ce se-ntâmplă.“ E o mărturisire modestă și, în egală măsură, orgolioasă a celui care se caracteriza concis drept „un om care scrie“. E confesiunea unui om care a scris și s-a scris cu îndârjire, cu patimă, dorindu-și să imagineze, cum spunea tot el într-o pagină de *Jurnal*, „cărți noi și bizare și *adevărate*“. Și a reușit din plin. Azi, onorându-i meritele și personalitatea, suntem și noi onorați de prezența Domniei Sale în această aulă universitară.

Timișoara, 22 martie 2024

COMISIA DE EVALUARE ȘI DE ELABORARE A LAUDATIO

Președinte:

Prof. univ. dr. Marilen Gabriel PIRTEA, *Rectorul Universității de Vest din Timișoara*

Membri:

Prof. univ. dr. habil. Nicoleta Moldovan, *Vice-Președintele Senatului Universității de Vest din Timișoara*

Prof. univ. dr. Mircea Mihăieș, *Universitatea de Vest din Timișoara*

Prof. univ. dr. Vladimir Tismăneanu, *University of Maryland, College Park*

Prof. univ. dr. Adriana Babeți, *Universitatea de Vest din Timișoara*

Prof. univ. dr. Vasile Popovici, *Universitatea de Vest din Timișoara*

Prof. univ. dr. Ion Pop, *Universitatea „Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca*

Prof. univ. dr. Alexandru Călinescu, *Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași*

Horia Roman Patapievici, *Doctor Honoris Causa al Universității de Vest din Timișoara*

Prof. univ. dr. habil. Dana Percec, *Decanul Facultății de Litere, Istorie și Teologie, Universitatea de Vest din Timișoara*

Prof. univ. dr. habil. Loredana Pungă, *Universitatea de Vest din Timișoara*

Prof. univ. dr. habil. Cristina Chevereșan, *Universitatea de Vest din Timișoara*

Conf. univ. dr. Claudiu T. ARIEȘAN, *Magister Caeremoniae al Universității de Vest din Timișoara*

Discurs de mulțumire
al Domnului MIRCEA CĂRTĂRESCU
cu ocazia acordării titlului de
DOCTOR HONORIS CAUSA LITTERARUM HUMANIORUM
al Universității de Vest din Timișoara

Stimate domnule Rector, stimați colegi, stimați prieteni,

Universitatea de Vest din Timișoara îmi face astăzi o onoare deosebită, neașteptată și de aceea cu atât mai prețioasă pentru mine, acordându-mi titlul academic de Doctor Honoris Causa. De-a lungul a patruzeci de ani de scris literatură, lucrări teoretice și publicistică, dublați de o perioadă tot atât de lungă de activitate în învățământ, am mai avut bucuria să primesc premii, ordine și distincții oficiale din partea a diverse instituții românești și străine. Am mai primit titlul de Doctor Honoris Causa al Universităților din Bacău, Cluj și Constanța, al Universității de Medicină și Farmacie "Carol Davila" din București, ca și la Universității Internaționale Menendez Pelayo din Santander, Spania. Dar, pentru mine, Universitatea de Vest a fost întotdeauna specială, pentru că în cadrul acestei instituții de învățământ superior activează un număr neobișnuit de mare de oameni de cultură, critici și scriitori, cei mai mulți congeneri ai mei, de prietenia cărora m-am bucurat încă de la începutul carierei mele.

De-a lungul anilor, am avut de multe ori ocazia să particip la evenimente organizate de Universitatea dumneavoastră, să conferențiez în aula ei și să-i cunosc, cu această ocazie, conducerea, personalul didactic, facilitățile, proiectele și obiectivele. Pot spune prin urmare, în cunoștință de cauză, că Universitatea de Vest este una dintre cele mai competente și performante universități din România și chiar din întreaga Europă centrală, "a treia Europă", cum a fost inspirat numită de colegii dumneavoastră.

De-a lungul anilor, literatura a fost coloana vertebrală a vieții mele, marele pariu cu mine însumi și domeniul care mi-a adus cele mai mari bucurii. Câteva dintre paginile scrise de mine, foarte puține, în poezie și proză, sunt biletul cu care mi-am plătit călătoria în viață. Fără ele, aș crede azi că am trăit degeaba. Pe lângă literatură, am avut mereu, însă, multe alte preocupări, curiozități, aventuri intelectuale. M-am străduit să nu las nebătut niciun drum pe care o ființă omenească se poate angaja, fie el ascetic sau excesiv, de la meditația despre sine însuși la cea despre ceilalți și despre lume. Am citit întotdeauna, compulsiv, tot ceea ce-mi putea alimenta imaginarul: scrieri filosofice, poetice, științifice, mistice, matematiche chiar, scrieri de toate felurile ce alcătuiesc, într-un mozaic de gândire și tensiune creatoare, frontul unic al cunoașterii umane. Literatura e doar una dintre căile acestei cunoașteri. Sensul ei nu e producerea cărților, ci construirea de sine a celui care le scrie, ca și a celor ce le citesc. În acest sens, scrisul e mai mult decât literatură și se apropie de experiența holistică a vieții. Poezia mi se pare și astăzi vârful de diamant al cunoașterii, întruchipând grația universală ce se poate recunoaște nu doar în versuri, ci și în formule matematice, teorii științifice, meditații și speculații filozofice, întâlniri cu teama și cutremurarea, dar și cu extazul cunoașterii de dincolo de cunoaștere.

De la vârsta de douăzeci și patru de ani, fără întrerupere, am fost și profesor, mai întâi, timp de zece ani, la o modestă școală generală de la periferia Bucureștiului (care avea să devină backgroundul romanului *Solenoid*), apoi, timp de treizeci și unu de ani, la Facultatea de Litere a Universității din București. În toată această perioadă nu am predat în primul rând fapte de istorie și teorie literară: m-am predat pe mine însumi, în ambele sensuri ale cuvântului. M-am predat, mai întâi, dezarmat și zâmbitor, în mâinile studenților mei, lăsând jos scutul care desparte și opune profesorul studenților. Am fost alături de ei, unul dintre ei, am învățat mereu de la ei. Am fost extrem de flatat când am simțit că sunt acceptat între ei în ciuda deosebirilor pe care le aduce vârsta. Am predat literatură și teoretic, la cursuri și seminarii, dar și practic, prin ateliere de scriere creativă și cene literare din care au ieșit mulți dintre scriitorii cunoscuți de azi.

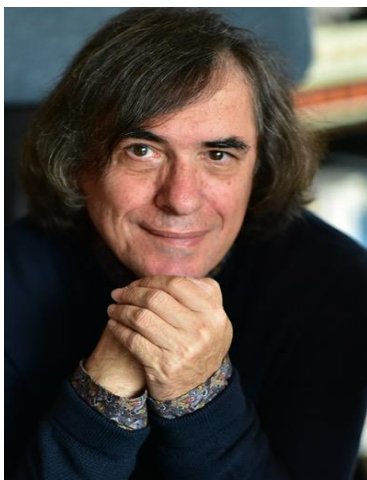
Apoi, m-am predat pe mine însumi prin puterea exemplului personal: mi-am diseminat, fără ca studenții să simtă asta în mod direct, valorile, idealurile, credințele intime, felul meu de a privi lumea, fără prejudecăți, fără prețiozitate, fără snobism, fără discriminări, cu acel suflet netulburat despre care vorbeau cei vechi. Mi-a plăcut și-mi place, de asemenea, să gândesc în fața lor, uneori fără să știu mai mult decât ei, așa cum, la cu totul alt nivel, o făcea Ludwig Wittgenstein cu puținii, dar remarcabilii lui studenți. Din aceste decenii de meditație la sensul literaturii au apărut scrierile mele teoretice *Eminescu. Visul chimeric și Postmodernismul românesc*, ca și sute de articole cu subiect cultural și literar risipite în periodice.

Scrisul meu literar constă în aproximativ treizeci de volume. În centrul său se află câteva cărți pe care le consider organe vitale ale corpului meu scriptural: poemul epic *Levantul* și romanele *Orbitor*, *Solenoid* și *Theodoros*. În jurul acestui nucleu dur orbitează cărțile mele de versuri, de povestiri, de călătorii, *Jurnalul* meu, scrierile mele de critică și teorie literară, volumele de publicistică și chiar și o carte de basme. O sută patruzeci de titluri dintre scrierile mele sunt traduse până azi în 27 de limbi. Ele mi-au adus în ultimele două decenii câteva premii internaționale, dintre care cele mai prestigioase sunt Premiul de Stat al Austriei, Premiul Thomas Mann, Premiul FIL, Premiul Formentor și Los Angeles Times Book Prize.

Deloc în ultimul rând, am avut întotdeauna o activitate civică și politică, foarte accentuată în anii de cumpănă ai democrației românești, prin care am sprijinit valorile pe care, cred eu, se construiește o societate sănătoasă, dreaptă și funcțională, adică democrația, orientarea pro-europeană și drepturile omului. Am fost prezent în toate momentele dramatice ale istoriei noastre recente, de la Piața Universității la Piața Victoriei și am scris publicistică fără menajamente și centură de siguranță despre răul din lumea românească, adunată în volume ca *Baroane!*, *Pururi tânăr înfășurat în pixeli* sau *Peisaj după isterie*. În ultimii doi ani am scris în presa românească și internațională despre ororile războiului din Ucraina, o barbarie nedemnă de epoca noastră, desfășurată la granița noastră de est și amenințând lumea liberă europeană.

Am simțit nevoia acestui scurt bilanț ca să justific, cât de puțin, în propriii mei ochi, decizia dumneavoastră de a-mi acorda titlul de Doctor Honoris Causa al Universității de Vest din Timișoara. Primesc acest titlu cu toată recunoștința, ca pe una dintre cele mai prețioase dovezi de apreciere și încredere din întreaga mea carieră. Vă mulțumesc tuturor!

Mircea Cărtărescu



BIOGRAFIE

MIRCEA CĂRTĂRESCU

Scriitor

Mircea Cărtărescu s-a născut pe 1 iunie 1956 în București. A absolvit Facultatea de Limba și literatura română a Universității din București în 1980. În prezent este Profesor dr. Emerit la Catedra de Istoria literaturii române a Facultății de Litere, Universitatea din București (pensionat din 2022). Este poet, prozator, critic literar și publicist, membru al Uniunii Scriitorilor din România, al PEN România și al Parlamentului Cultural European. Este autor a peste treizeci de volume personale și e prezent în numeroase volume colective și antologii. Dintre scrierile sale mai importante fac parte „Nostalgia”, „Levantul”, trilogia romanescă „Orbitor”, romanul ”Solenoid” și romanul ”Theodoros”.

Cărțile sale au fost traduse, până în prezent, în 27 de limbi. A primit numeroase premii literare românești și internaționale.

A predat la Universitatea din Amsterdam în 1994-1995, la Universitatea din Viena în 2005-2006 și la Freie Universität din Berlin în 2010. A primit prestigioase burse internaționale pentru creație literară precum Bursa Rockefeller la Bellagio în 1997, Bursa DAAD la Berlin în 2000, Bursa Anna Kruger la Berlin în 2001, Bursa Collegium Budapest în 2000, Bursa Akademie Schloss Solitude la Stuttgart în 2006. A fost fellow al New Europe College în 1996. În 2015 a fost fellow al Wissenschaftskolleg din Berlin.

Pentru activitatea sa literară a primit numeroase premii românești și internaționale.

Premii românești: *Premiul Uniunii Scriitorilor din România* (1980, 1990, 1994 și 2009); *Premiul Academiei Române* (1989); *Premiul Asociației Scriitorilor din București* (2000 și 2003); *Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova* (1994); *Premiul ASPRO* (1994, 1996, 2002); *Premiile revistelor Flacăra, Cuvântul, Ateneu, Tomis, Euphorion, Observator cultural*; *Premiul Radio România Cultural*, *Premiul Asociației Editorilor Români* (2002 și 2003), *Premiul Național*

pentru Literatură în 2007, Premiul Național pentru literatură al Uniunii Scriitorilor (2016), Premiul Oamenii Timpului (2017) Premiul Național de poezie Mihai Eminescu (2017), Premiul revistei "Dilema", 2019.

Premii internaționale: laureat în 2005 al premiului internațional Giuseppe Acerbi în Italia. În 2011 a primit Premiul Internațional Vilenica în Slovenia. În 2012 a primit Premiul Internațional pentru Literatură Berlin - Haus der Kulturen der Welt. În 2013 a primit Premiul Internațional Spycher-Leuk în Elveția și Premiul Internațional de poezie de la Novi Sad. În 2014 a primit Premiul Tormenta en un vaso la Madrid pentru cea mai bună carte străină publicată în Spania. A mai primit Premiul Euskadi de Plata, Spania, 2014, Premiul orașului Leipzig pentru înțelegere europeană (Germania, 2015), Premiul de stat al Austriei pentru literatură europeană (Austria, 2015) și Premiul Gregor von Rezzori (Italia, 2016). A primit în 2018 Premiul Formentor (Spania) și Premiul Thomas Mann (Germania), iar în 2019 Premiul Transfuge (Franța). În 2022 a primit Premiul FIL pentru literaturi romanice la Guadalajara, Mexic. În 2023 a primit The Los Angeles Times Book Prize.

A fost nominalizat în 2016 la Premiul Strega Europeo, în 2019 la Premiul Medicis Etranger și în 2021 la Premio Principesa de Asturias.

Listă de publicații

1. *Faruri, vitrine, fotografii*, poeme, Cartea Românească, 1980;
2. *Poeme de amor*, Cartea Românească, 1983;
3. *Totul*, poeme, Cartea Românească, 1985;
4. *Visul* (în edițiile următoare *Nostalgia*), povestiri, Cartea Românească, 1989, Humanitas, 1993;
5. *Levantul*, poem epic, Cartea Românească, 1990, Humanitas, 1998;
6. *Visul chimeric*, studiu critic, Litera, 1991, Humanitas, 2011;
7. *Travesti*, roman, Humanitas, 1994 (a devenit roman grafic în limba franceză);
8. *Dragostea*, poeme, Humanitas, 1994;
9. *Orbitor: Aripa stângă*, roman, Humanitas, 1996;
10. *Dublu CD*, poeme, Humanitas, 1998;
11. *Postmodernismul românesc*, studiu critic, Humanitas, 1999;
12. *Jurnal I*, Humanitas, 2001;
13. *Orbitor: Corpul*, roman, Humanitas, 2002;
14. *Enciclopedia zmeilor*, carte pentru copii, Humanitas, 2002;
15. *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli*, publicistică, Humanitas, 2003;
16. *Parfumul aspru al ficțiunii*, audiobook, Humanitas, 2003;
17. *Plurivers*, vol. I și II, poeme, Humanitas, 2003;
18. *Cincizeci de sonete*, poeme, Brumar, 2003;
19. *De ce iubim femeile*, povestiri și audiobook, Humanitas, 2004;
20. *Baroane!*, publicistică, Humanitas, 2005;
21. *Jurnal II*, Humanitas, 2005;
22. *Poeme în garanție*, audiobook, Casa Radio, 2005;
23. *Orbitor: Aripa dreaptă*, roman, Humanitas, 2007;

24. *Dublu album*, poeme, Humanitas, 2009;
25. *O seară la Operă*, poeme, Știința, Chișinău, 2009;
26. *Nimic*, poeme, Humanitas, 2010;
27. *Frumoasele străine*, povestiri, Humanitas, 2010;
28. *Zen: Jurnal 2004–2010*, Humanitas, 2011;
29. *Ochiul căprui al dragostei noastre*, publicistică și proză, Humanitas, 2012;
30. *Fata de la marginea vieții*, povestiri alese, Humanitas, 2014;
31. *Poezia*, Humanitas, 2015;
32. *Solenoid*, Humanitas, 2016;
33. *Peisaj după isterie*, publicistică, Humanitas, 2017;
34. *Știutorii: Trei povestiri din Orbitor*, Humanitas, 2017;
35. *Un om care scrie: Jurnal 2011–2017*, Humanitas, 2018;
36. *Melancolia*, Humanitas, 2019;
37. *Creionul de tâmplărie*, Humanitas, 2020;
38. *Nu striga niciodată ajutor*, poeme, Humanitas, 2020
39. *Theodoros*, roman, Humanitas, 2022.

Antologii, volume colective

1. *Aer cu diamante* (volum colectiv), Editura Litera, București, 1982 (cu prefață de Nicolae Manolescu și ilustrații de Tudor Jebeleanu)
2. *Antologia poezilor tineri*, Cartea Românească, București]], 1982 (antologie alcătuită de [George Alboiu](#))
3. *Antologia poeziei generației '80* (volum colectiv), Editura Vlasie, [Pitești](#), 1993 (antologie îngrijită de [Alexandru Mușina](#))
4. *Antologia poeziei românești culte*, Editura Teora, București, 1998 (antologie coordonată de [Florin Șindrilaru](#))
5. *Desant '83* (volum colectiv), Cartea Românească, București, 1983
6. *Competiția continuă. Generația '80 în texte teoretice*, Editura Vlasie, Pitești, 1994 (antologie îngrijită de Gheorghe Crăciun)
7. *Generația '80 în proza scurtă*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998 (antologie îngrijită de [Gheorghe Crăciun](#) și [Viorel Marineasa](#))
8. *Experimentul literar românesc postbelic*, Editura Paralela 45, Pitești, 1998 (cu secțiune antologică)
9. *Antologia poeziei române de la origini până azi*, Editura Paralela 45, Pitești, 1999 (antologie alcătuită de [Dumitru Chioaru](#) și [Ioan Radu Văcărescu](#))
10. *40238 Tescani*, Editura Image, București, 2000 (volum experimental realizat împreună cu [Ioana Nicolaie](#), [Marius Ianuș](#), [Florin Iaru](#), [Ioana Godeanu](#), [Doina Ioanid](#) și alții)
11. *Primii mei blugi*, coord. de [Corina Bernic](#), Ed. Art, 2009;
12. *Pot să vă mai enervez cu ceva? Interviuuri între vehemență și emoție*, coord. de [Ovidiu Șimonca](#), Ed. Cartier, 2009;
13. *Care-i faza cu cititul?*, coord. de [Liviu Papadima](#), Ed. Art, 2010;

14. *Cărțile care ne-au făcut oameni*, coord. de Dan C. Mihăilescu, *Humanitas*, 2010;
15. *Intelectuali la cratiță. Amintiri culinare și 50 de rețete*, *Humanitas*, 2012;
16. *Cartea simțurilor*, coord. de [Dan C. Mihăilescu](#), *Humanitas*, 2015;
17. *Și eu am trăit în comunism*, coord. de Ioana Pârvulescu, *Humanitas*, 2015;
18. *Bucureștiul meu*, *Humanitas*, 2016.

Traduceri din scrierile sale

1. *Le Rêve*, *Climats*, Paris, 1992
2. *El Sueño*, *Seix Barral*, Barcelona, 1992
3. *Travesti*, *Meulenhoff*, Amsterdam, 1994
4. *Poetry at Annaghmakerrig*, *Dedalus*, Dublin, 1994
5. *Lulu*, *Austral*, Paris, 1995
6. *Sóvárgás*, *Jelenkor*, Pécs, 1997
7. *Nostalgia*, *Volk und Welt*, Berlin, 1998
8. *Travesti*, *Bok Vennen*, Oslo, 1998.
9. *Orbitor*, *Denoël*, Paris, 1999.
10. *Be-bop Baby*, *Poetry New York*, New York, 1999
11. *Travesti*, *Voland*, Rome, 2000
12. *Vakvilág*, *Jelenkor*, Pécs, 2000
13. *Selbstportrait in einer Streichholzflamme*, *DAAD Collections*, Berlin, 2001
14. *Nostalgien*, *Bok Vennen*, Oslo, 2001.
15. *Nostalgia*, *Albert Bonniers*, Stockholm, 2002
16. *Orbitor*, *Folio Gallimard*, Paris, 2002
17. *Nostalgia*, *Voland*, Rome, 2003
18. *Quando hai bisogno d'amore*, *Pagine*, Rome, 2003
19. *Orbitor*, *Paradox*, Sofia, 2004
20. *Orbitor*, *Albert Bonniers*, Stockholm, 2004
21. *Lulu*, *Gondolat*, Budapest, 2004
22. *Nostalgia*, *Studentska*, Slovenia, 2005
23. *Orbitor II*, *Paradox*, Sofia, 2005
24. *Nostalgia*, *New Directions*, New York, 2005
25. *L'Oeil en feu*, *Denoël*, Paris, 2005
26. *Orbitor II*, *Albert Bonniers*, Stockholm, 2006
27. *Por que nos gustan las mujeres*, *Funambulista*, Madrid, 2006
28. *Zashto obiciate jenite*, *Faber*, Sofia, 2006
29. *Orbitor*, *Voland*, Rome, 2007
30. *Porque gostamos das mulheres*, *Guerra y Paz*, Lisabona, 2007
31. *Travesti*, *Czarne*, Warsaw, 2007
32. *Orbitor*, *Nimrod*, Tel Aviv, 2007
33. *Miert szeretjűk a noket?*, *Jelenkor*, Pécs, 2007
34. *Why We Love Women*, *Nimrod*, Tel Aviv, 2007

35. Die Wissenden, *Zsolnay*, Vienna, 2007
36. Europa hat die Form meines Gehirns, *Merz-Solitude*, Stuttgart, 2007
37. Dlaczego kochamy kobiety, *Czarne*, Wolowiec, 2008
38. Warum Wir die Frauen lieben, *Suhrkamp*, Frankfurt, 2008
39. Pourquoi nous aimons les femmes, *Denoel*, Paris, 2008
40. Travesti, bandes dessinees, *L'Association*, Paris, 2008
41. En lycklig dag i mitt liv, *Ellerstroms*, Lund, 2008
42. Orbitor, *Bokvennen*, Oslo, 2008
43. Europa er formet som hjernen min, *Gasspedal*, Bergen, 2008
44. Orbitor III, *Albert Bonniers*, Stockholm, 2009
45. Nostalgia, *Suhrkamp*, Frankfurt, 2009
46. Orbitor II, *Bokvennen*, Oslo, 2010
47. De Wetenden, *De bezige bij*, Amsterdam, 2010
48. Travestie, *Suhrkamp*, Berlin, 2010
49. Nostalgia, *C&K Forlag*, Copenhagen, 2011
50. Cegador, *Funambulista*, Madrid, 2011
51. El ruletista, *Impedimenta*, Madrid, 2011.
52. Sarkanyok Enciclopediaja, *Bookart*, Csikszereda, 2011
53. Lulu, *Impedimenta*, Madrid, 2011
54. De ce iubim femeile, *Ad Marginem*, Moskva, 2011
55. Der Körper, *Zsolnay*, Vienna, 2011
56. Orbitor III, *Bokvennen*, Oslo, 2011
57. Nostalgia, *Studentska*, Ljubljana, 2011
58. Why We Love Women, *Univ. of Plymouth Press*, Plymouth, 2011
59. De ce iubim femeile, *Allotropo*, Athens, 2012
60. Erruletažalea, *Denonartean*, Berriozar, 2012
61. Zakaj ljubimo zenske, *Beletrina*, Ljubljana, 2012
62. Poems, *Cankarjeva založba*, Ljubljana, 2012
63. Nostalgia, *Impedimenta*, Madrid, 2013
64. Travesti, *Ayrinti*, Istanbul, 2013
65. Travesti, *Albert Bonniers*, Stockholm, 2013
66. Nostalgia, Croatia, Zagreb, 2013
67. Orbitor I, *Ikona*, Skopje, 2014
68. De ce iubim femeile, *Adresa*, Novi Sad, 2014
69. Orbitor III, *Paul Zsolnay*, Vienna, 2014
70. Orbitor, *DTV*, Munchen, 2014
71. Orbitor II, *DTV*, Munchen, 2014
72. Orbitor, *Ayrinti*, Istanbul, 2014
73. Le Levant, *POL*, Paris, 2014
74. El Levante, *Impedimenta*, Madrid, 2015
75. Why We Love Women, *Shoraisha*, Kyoto, 2015.

76. Abbaccinante, 2nd volume, *Voland*, Roma, 2015
77. Il poema dell'aquaio, *Nottetempo*, Roma, 2015
78. Het onmetelijke mausoleum, *De bezige bij*, Amsterdam, 2015
79. Levanten - Österlandet, *Albert Bonniers*, Stockholm, 2015
80. The Beautiful Strangers, *Paul Zsolnay Verlag*, Vienna, 2016
81. Orbitor III, *DTV*, Munchen, 2016
82. El ojo castano de nuestro amor, *Impedimenta*, Madrid, 2016
83. Abbaccinante 3rd volume, *Voland*, Roma, 2016
84. Orbitor II, *Ayrinti*, Istanbul, 2016
85. Nostalgia, *Pro Libris*, Bratislava, 2016
86. Travesti (second edition), *Voland*, Roma, 2016
87. De ce iubim femeile, *Mundareu*, Palma de Mallorca, 2016
88. Nostalgia, *Ksiązkowe Klimaty*, Wrocław, Poland, 2016
89. Correspondencias (with Luisa Etxenike), *Erein*, San Sebastian, 2016
90. La Nostalgie, P.O.L., Paris, 2017
91. Tout, *Editions hochroth Paris*, 2017
92. Solenoide, *Impedimenta*, Madrid, 2017
93. Solenoide, *Periscopi*, Barcelona, 2017
94. Res, *Lleonard Muntaner*, Palma de Majorca, 2018
95. Cegador, vol. 1, *Impedimenta*, Madrid, 2018
96. Nostalgia, *Mundareu*, Sao Paolo, 2018
97. Orbitor, vol. 1, *Periscopi*, Barcelona, 2018
98. Nostalgija, *Kontrast*, Belgrade, 2018
99. Tout, *Caracteres*, Paris, 2019
100. Solenoid, *Albert Bonniers*, Stockholm, 2019
101. Solenoide, *Noir sur Blanc*, Paris, 2019
102. Solenoid, *Paul Zsolnay*, Vienna, 2019
103. Travesti, *Capa Comum*, Sao Paulo, 2019
104. Orbitor, vol. 3, *L'Harmattan*, Budapest, 2019
105. Ofuscante, *E-Primatur*, Lisbon, 2021
106. Frumoasele străine, Serbia, 2020
107. Cegador, vol. 2, *Impedimenta*, Madrid, 2020
108. Solenoid, *BRAK*, Bratislava, 2020
109. Orbitor, vol. III, Budapesta, 2020
110. A Spider's History of Love, New York, 2020
111. Orbitor, vol. III, *Ayrinti*, Istanbul, 2020
112. Orbitor, vol. II, *Periscopi*, Barcelona, 2020
113. Melancolia, *Noir sur Blanc*, Lausanne, 2021
114. Poesia Esencial, *Impedimenta*, Madrid, 2021
115. Travesti, graphic novel, *Impedimenta*, Madrid, 2021
116. Orbitor vol. I, *Kontrast*, Belgrade, 2021

117. Solenoide, poche, *Points*, Paris, 2021
118. Solenoid, *Faber*, Veliko Trnovo, 2021
119. Nostalgia, *Kastanios*, Atena, 2021
120. Nostalgia, *Sakuhinsha*, Tokyo, 2021
121. Fata de la marginea vietii, China, 2021
122. Nostalgia, *Penguin Modern Classics*, NY, SUA, 2021
123. Solenoid, *Fraktura*, Zagreb, 2021
124. Gyemant Legkor, *Holnap Konyvek*, Cluj, 2021
125. Solenoide, *Skjodt&Palomar*, Copenhagen, 2022
126. Solenoid, *Deep Vellum Publishing*, SUA, 2022
127. Ruletmanija, Estonia, 2022
128. Travesti, *Ayrinti*, Istanbul, 2022
129. Melancolia, *Paul Zsolnay*, Viena, 2022
130. Solenoide, *De Bezige Bij*, Țările de Jos, 2022
131. Melancolia, *La Nave di Teseo*, Roma, 2022
132. Melancolia, *Paul Zsolnay*, Vienna, 2022.
133. Travesti, *Ayrinti*, Istanbul, 2022.
134. Melancolia, *Albert Bonniers*, Stockholm, 2022.
135. Nostalgia, *Albert Bonniers*, Stockholm, 2023.
136. Solenoid, *btb*, Munchen, 2023.
137. Solenoid, *Jelenkor*, Pecs, 2023.
138. Lepe tujke, *Beletrina*, Ljubljana, 2023.
139. Solenoid, *Bok Vennen*, Oslo, 2023.
140. Melancolia, *Palomar*, Copenhagen, 2023.

Traduceri în antologii

1. Quinze poètes roumains, *Belin*, Paris, 1990.
2. Young Poets of a New Romania, *Forest Books*, London, 1991.
3. Description of a Struggle, *Picador*, London and *Vintage*, New York, 1994.
4. When the Tunnels Meet, *Bloodaxe Books*, Newcastle, 1996.
5. La poesia romena del Novecento, *Edizioni dell'Orso*, Torino, 1996.
6. Lyrisk Brevväxling (in Swedish), *Fundația Culturală*, Bucharest, 1997.
7. Leading Contemporary Poets, *Western Michigan University*, Kalamazoo, 1997.
8. The Phantom Church and Other Stories from Romania, *University of Pittsburgh Press*, Pittsburgh, 1996.
9. Gefährliche serpentinen, *Edition Druckhaus*, Berlin, 1997.
10. Romen Šiirinin, *Kriterion*, București, 1999.
11. Comme dans un dessin de Escher, *Editions PHI*, Quebec, 2003.
12. Poésie, nr. 98, septembre 2003, Paris.
13. Europa schreibt, *Korber stiftung*, Berlin, 2003.

14. Bloody Europe, *Playground*, Roma, 2004.
15. Writing Europe, *CEU Press*, Budapest, 2004.
16. Autoren lesen in der DAADgalerie, *DAAD Berliner Künstlerprogramm*, Berlin, 2002.
17. Diavoli d'autore, *Voland*, Roma, 2004.
18. Les belles étrangères, 12 écrivains roumains, *L'Inventaire*, Paris, 2005.
19. Verbotene Worte, *Biblion*, München, 2005.
20. Last & Lost, *Suhrkamp*, 2006.
21. Deus ex Machina, Antwerpen, 2007.
22. Dilingo, *Noran*, Budapest, 2008.
23. Huszadik szazadi, *Noran*, 2009.
24. Nabokov u Brasovu, *Meandermedia*, Zagreb, 2009.
25. Das Wilde Leben, *Suhrkamp*, Berlin, 2012.
26. Voor de prijs van minj mond, *PoezieCentrum*, Bruxelles, 2013.
27. Lost Words/Lost Worlds, *Foto Tapeta*, Berlin, 2013.
28. Anthology of Romanian Poetry in Serbia, 2013.
29. Miniaturas de tiempos venideros, *Vaso Roto Ediciones*, Madrid, 2013
30. Cosmopoetica antologia, *Cosmopoetica*, Cordoba, 2016.
31. Gluckliche Wirkungen, *Propylaen*, Berlin, 2017.
32. Schoner sex, *Akzente*, Berlin, 2017.
33. Rausch. States of Euphoria, *Konkursbuch Verlag*, Cologne, 2019.
34. Le blues roumaine, Paris, 2020.
35. Semillas de pedra, *Circulo de poesia*, Mexico City, 2021.
36. Schwebelbrücken aus Papier, *Noak&Block*, Berlin, 2021.
37. Contemporaneo Occidentale, *Il Saggiatore*, Milan, 2022.

ORDINE ȘI MEDALII:

- Ordinul național "Serviciul credincios" în gradul de Comandor, 2000.
- Ordinul "Meritul cultural" în gradul de Mare ofițer categoria A, 2006.
- Chevalier de l'ordre des arts et des lettres, 2008.
- Medalia "Nihil Sine Deo" a Casei Regale, 2016.
- Ordinul de Onoare al Republicii Moldova în 2024.
- Doctor Honoris Causa al Universităților din Constanța, Bacău și Cluj, ca și al Universității de Medicină și Farmacie "Carol Davila" din București.
- Doctor Honoris Causa al Universității Internaționale Menendez Pelayo din Santander, Spania.